

**TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT
UNIVERSITETI**

**“O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI
RIVOJLANTIRISHNING ILMIY ASOSLARI VA
MUAMMOLARI” ILMIY-TADQIQOT MARKAZI**

MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA DEMOGRAFIK OMILLARNING O‘RNI

Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallar to‘plami
2024-yil 15-may

Toshkent-2024

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

**“O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHNING
ILMIY ASOSLARI VA MUAMMOLARI” ILMIY-TADQIQOT
MARKAZI**

MEHNAT BOZORI TADQIQOTLARI INSTITUTI

MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA DEMOGRAFIK OMILLARNING O‘RNI

**mavzusidagi
respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi**

**MATERIALLAR TO‘PLAMI
2024-yil 15-may**

Toshkent - 2024

«Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda demografik omillarning o‘rni»
respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to‘plami. –T.: TDIU 2024. –
355 b.

Ushbu to‘plam «Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda demografik omillarning o‘rni» mavzusida bo‘lib, unda «O‘zbekiston – 2030» strategiyasi doirasida demografiya va mehnat iqtisodiyotiga oid muammolar, hududlarda ishsizlikni kamaytirish va migrasiyani tartibga solishning dolzarb masalalari, moliyaviy savodxonlikni oshirish orqali aholi turmush farovonligini ko‘tarishning ustuvor yo‘nalishlar, O‘zbekiston iqtisodiyotini yanada rivojlantirishga xizmat qiluvchi demografik salohiyatlardan foydalanish istiqbollari kabi mavzularga oid tadqiqot ishlari va ilmiy qarashlari aks ettirilgan materiallar bayoni keltirilgan.

To‘plamga iqtisodiy muammolar bo‘yicha ilmiy izlanishlar olib borayotgan yetakchi xorijiy va mahalliy oliy ta‘lim muassasalari professor-o‘qituvchilari, ilmiy tadqiqot muassasalarining mutaxassislari, ilmiy xodimlari, doktorantlari, mustaqil izlanuvchilari hamda iqtidorli talabalari, vazirlik va korxonalarining rahbar xodimlari va mutaxassislarining ilmiy izlanishlari natijalari kiritilgan.

To‘plamda keltirilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar, keltirilgan me‘yoriy - huquqiy hujjatlarning haqqoniyligi, bildirilgan fikr - mulohazalar va takliflarga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

Mas‘ul muharrir: i.f.d., prof. M.B. Kalonov

Tahrir hay‘ati:

i.f.d., prof. B.X. Umurzakov

i.f.d., prof. A.S. Usmanov

i.f.d., prof. A.M. Qodirov

i.f.d., dots. F.I. Isayev

Taqrizchilar:

i.f.d. X.X. Mamadaliyeva

g.f.d., prof. Z.N. Tojiyeva

Tashkiliy gurux a‘zolari:

M.I. Asqarova

M.A. Bahriddinova

K.A. Gulmuradov

U.B. Bolqiboyeva

© "O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari
va muammolari" ITM, 2024-yil

KIRISH

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti huzuridagi “O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari” ilmiy-tadqiqot markazi va O‘zbekiston Respublikasi Kambag‘allikni qisqartirish va bandlik vazirligi huzuridagi Mehnat bozori tadqiqotlari instituti hamkorlikda “Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda demografik omillarning o‘rni” mavzusida respublika ilmiy-amaliy konferensiya O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 11-sentyabrdagi “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘risidagi PF-158-sonli Farmoni ijrosini ta‘minlashga xizmat qiladi.

Shuni alohida ta‘kidlash zarurki, Prezidentimiz tomonidan izchil olib borilayotgan iqtisodiy-ijtimoiy davlat siyosatlarining zaminida aholining miqdoriy o‘sishi va uning turmush sifati va darajasi eng dolzarb masalalar qatorida turibdi. Bundan tashqari “O‘zbekiston -2030” strategiyasining ustuvor yo‘nalishlarida “Har bir insonga o‘z salohiyatini ro‘yobga chiqarishi uchun munosib sharoitlarni yaratish” va bu orqali aholining o‘rtacha umr davomiyligini 78 yoshga yetkazish maqsad qilib olingan.

Konferensiya ishi quyidagi masalalarni o‘z ichiga oladi:

1. “O‘zbekiston -2030” strategiyasi doirasida demografiya va mehnat iqtisodiyotiga oid muammolar;
2. Hududlarda ishsizlikni kamaytirish va migratsiyani tartibga solishning dolzarb masalalari;
3. Moliyaviy savodxonlikni oshirish orqali aholi turmush farovonligini ko‘tarishning ustivor yo‘nalishlari;
4. O‘zbekiston iqtisodiyotini yanada rivojlantirishda xizmat qiluvchi demografik salohiyatlardan foydalanish istiqbollari.

Bunda milliy iqtisodiyotni yanda rivojlantirishni ta‘minlash doirasida bir qancha maqsadlar belgilangan bo‘lib uni amalga oshirish avvalo iqtisodiyot raqobatbardoshligini oshirish bilan bog‘liqdir. Pirovardida barcha masalalar aholi farovonligi bilan bog‘liq bo‘ladi. Shunday ekan professor-o‘qituvchilar, mutaxassislar, ilmiy xodimlar, izlanuvchilar o‘z ilmiy-amaliy takliflari bilan ishtirok etishdi.

Mazkur konferensiyani tashkil etish va o‘tkazishga o‘z hissasini qo‘shgan barcha-barchaga o‘z tashakkurimni izhor etamiz. Umid qilamizki, bu kabi konferensiyalar “O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari” ilmiy-tadqiqot markazida har yili an‘ana tarzida tashkil etib boriladi.

*“O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari” ilmiy-tadqiqot markazi direktori,
i.f.d., prof. **Kalonov Muhiddin Baxriddinovich***

MUNDARIJA

1-SHO'BA

O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI DOIRASIDA DEMOGRAFIYA VA MEHNAT IQTISODIYOTIGA OID MUAMMOLAR

Кадыров А., Ахмедиева А.	Развития системы образования Узбекистана в условиях цифровой трансформации	9
Абдурахмонов И.	Суғурта соҳасини ривожлантириш истиқболлари	12
Буранова Л.	Доходы населения при оценки финансового потенциала	15
Maxmudov S.	Logistik kompaniyalar korporativ moliyaviy boshqaruvining iqtisodiy ahamiyati	18
Abrorov S.	Islom kapital bozori ekotizimida ta'lim va malaka oshirish masalalari	20
Хошимов И., Рафиқов И., Азизов К.	Аграр соҳани барқарор ривожлантириш Ўзбекистон иқтисодий тараққиётининг муҳим омилидир	23
Рахматуллаева Ш.	Возможности системы оценки важных показателей эффективности труда на национальных предприятиях	28
Тураева А.	Проблема роста населения и экономики труда в Республике Узбекистан	34
Алимухамедов Б.	Демографический аспект развития рынка труда в Узбекистане и совершенствование методологии его оценки	38
Juraeva S.	Milliy iqtisodiyotni barqarorligini ta'minlashda kreditlash jarayoniga xulq-atvor omillarini joriy etish istiqbollari	41
Ҳамраева Ф.	Мажбурий суғуртани ривожлантириш муаммолари	44
Muzarova Sh.	Investitsiya hisobini takomillashtirish muammolari	47
Abdusamatov M.	O'zbekiston bank tizimining moliyaviy barqarorligini oshirish yo'llari	51
Iskandarova D.	Moliyaviy savodxonlikning aholi turmush farovonligini yaxshilashdagi roli	55
Хайитова Ф.	Jahon iqtisodiyotining rivojlanishi va mintaqaviy iqtisodiyotlarning raqobatbardoshligi o'rtasidagi munosabatlari	58
Абдурасулов Ж.	Молиявий ҳисобот принципларининг таснифий асослари	62
Ким Е.	Рынок труда и человеческий капитал: взаимосвязь и влияние на экономическое развитие	65
Мухаммадиев З. Абдурасулов Ж.	Қишлоқ хўжалиги корхоналарида биологик активлар ва уларга капитал инвестициялар ҳисобини такомиллаштиришнинг долзарб масалалари	69
Имомов У.	Маҳсулот сифатининг хусусияти (суғурта мисолида)	72
Сеитова Л.	Образовательный кластер как фактор человеческого капитала	75
Ҳайдарова Н.	Инновации в страховании	78
Ҳакимзода М.	Цена вопроса: страхование инвестиционных рисков	82
Холматов С.	Ипотека суғуртасини такомиллаштириш масалалари	85
Jo'rayev R.	Mahalliy byudjetlarning moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari va uni ta'minlash yo'llari	89
Икратова К.	Молия технологияларининг суғурта соҳасига таъсири	92
Полванназарова Д.	Проблемы демографического развития в современном мире	95

2-SHO‘BA

HUDUDLARDA ISHSIZLIKNI KAMAYTIRISH VA MIGRATSIYANI TARTIBGA SOLISHNING DOLZARB MASALALARI

Усманов А.	Ўзбекистон Республикаси меҳнат миграциясини ривожлантиришда ички имкониятлардан фойдаланиш	100
Мамадалиева Х.	Демографическое развитие и современные тенденции трудовой миграции населения Узбекистана	103
Муқимов Н. Умаров Н.	Ўзбекистонда меҳнат салоҳияти ва компетенцияларни ошириш масалалари	106
Амирджанова С.	Взаимосвязь занятости и устойчивого экономического роста	110
Baymanova M.	Regulation of labor migration in ensuring the welfare of society	115
Rahimboyev M.	Qoraqalpog‘iston Respublikasida aholi daromadlari dinamikasi	118
Sabirova M.	Toshkent viloyati aholisi bandligining oilaviy tarkibga ta‘siri	121
Xoshbakov B.	Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining aholi bandligidagi o‘rni va ahamiyati	125
Гулмуродов К.	Ўзбекистонда ички меҳнат миграция жараёнлари таҳлили	128
Rakhmonov Sh.	Ecotourism as a way of sustainable tourism development of the region	132
Rustamov F.	The importance of foreign direct investments to reduce unemployment rate and migration challenges in Uzbekistan	135
Bahriddinova M. Omanova K.	Oila migratsiyasining dolzarb masalalari	137
Bolkiboyeva U.	Improvement of ways to develop tourism infrastructure in Samarkand region	141
Bultakova S.	“O‘zbekiston -2030” strategiyasi doirasida aholi bandligiga oid masalalar raqamlarda	144
Fazliddinova Z.	Hududlarda ishsizlikni kamaytirish va migratsiyani tartibga solishning dolzarb masalalari	147
Mirzayeva M.	The role of capital in strengthening the resource base of private banks	151
Назметдинова И.	Теоретические основы регулирования миграции в регионах путем пространственной организации производительных сил	158
Нуманова М.	Влияние развития урбанизации в регионах на сокращение безработицы	162
Беркинов О. Маликов Ш.	Актуальные вопросы снижения безработицы и регулирования миграции в регионах Узбекистана	165
Кучаров Ш.	Ташқи меҳнат миграцияси: муаммо ва ечимлар	168
Xudayberganov A. Otaboyev F.	Qishloq xo‘jaligi rivojlanish tendensiyalarini statistik taqiq qilishning ijtimoiy - iqtisodiy ahamiyati	171
O‘rolova N.	O‘zbekistonda ishsizlikni oldini olish va mehnat migratsiyasini tartibga solish bo‘yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar va ularning ahamiyati	174
Маликов Ш.	Проблемы демографии и экономики труда в рамках стратегии “Узбекистан - 2030”	177

3-SHO‘BA

MOLIYAVIY SAVODXONLIKNI OSHIRISH ORQALI AHOLI TURMUSH FAROVONLIGINI KO‘TARISHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI

Базаров Ф.	Ўзбекистонда кулай солиқ муҳитини инновацияларни ривожлантириш асосида яратиш	181
------------	---	-----

Abdulazizova O'.	Bank xizmatlarining raqobatbardosh bozorini simulyasiya qilish uchun bank kreditlari bo'yicha muvozanatli bozor stavkalarini shakllantirish yagona axborot platformasini yaratish	184
Xakimov Z.	Aholi tomorqalaridan foydalanishni moliyaviy qo'llab-quvvatlash yo'nalishlari	186
Ядгарова М.	Аҳоли фаровонлигини оширишда молиявий саводхонликнинг ўрни	190
Narziyeva D., Po'lotova M.	O'zbekistonda moliyaviy savodxonlikni oshirish - aholi turmush farovonligini asosi sifatida	194
Javliyev N.	Mechanisms of financial support for enterprises operating in the agricultural sector in Uzbekistan	197
Malikov N., Egamqulov Sh.	Opportunities and risks of investing in cryptocurrencies	200
Rustamova M.	Stata dasturidan foydalanib bir nechta omillarning mahsulot ishlab chiqarish hajmiga ta'sirini tahlil qilish	203
Xuvaydullayeva I.	O'zbekistonning xalqaro moliya bozorida integratsiyalashuvini takomillashtirish	209
Абдурасулов Ж.	Тижорат банкларида рискларни баҳолашда Value at risk методидан фойдаланиш	213
Усманов Б.	Ижтимоий ҳимояни шакллантиришда монетар омилларнинг ўзига хос хусусиятлари	217
Ғофуров Б.	Давлат молиявий назорат органлари фаолияти ҳисоб палатаси томонидан мувофиқлаштириш	219
Имонкулов Н.	Ўзбекистонда бирламчи тиббий хизматларни молиялаштириш кўрсаткичлари	222
Кенжаев С.	Ижтимоий ҳимояни амалга оширишда давлат тиббий суғуртасидан фойдаланиш йўналишлари	225
Karimov Sh.	Yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda banklarning ahamiyati	228
Suyunov S.	Qishloq xo'jaligini innovation texnologiya asosida rivojlantirish	231
Mansurova N.	Prioritizing population well-being: an exploration of elevated financial literacy	235
Jo'rayeva S.	Aholining moliyaviy savodxonligini oshirish - farovonlik omilidir	238

4-SHO'BA

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI YANADA RIVOJLANTIRISHGA XIZMAT QILUVCHI DEMOGRAFIK SALOHİYATLARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI

Умурзаков Б.	Ўзбекистон шароитида янги иш жойларни барпо этиш	240
Usmanov A., Xamdamiyev Sh.	Havoning ifloslanishining barqaror rivojlanishga ta'siri: Toshkent shahri misolida	243
Тожиева З., Жалолиддинов Н.	Ўзбекистон Республикаси аҳолисининг туғилганда кутилаётган умр кўриш давомийлиги	246
G'ulomova G., Abdumannobova G.	O'zbekiston Respublikasi va hududlarida iqtisodiyotni yanada rivojlantirishga xizmat qiluvchi turizmning rivojlanish tendensiyalari	248
Қурбонов С.	Иш билан бандликни сифат хусусиятлари асосида баҳолаш бўйича илмий-назарий ёндошувлар	252
Xojiyev J., Begmatova Sh.	Aholi daromadlari tengsizligi vujudga kelishining ijtimoiy jihatlari va sabablari	258
Ma'murov B.	Raqamli iqtisodiyot asoslari va O'zbekistonning ushbu sohadagi ustuvor yo'nalishlari	263

Hakimov U.	The importance of reducing tax liabilities in further development of the economy in Uzbekistan	266
Khamdamov Sh.	Main drivers of economic growth in Uzbekistan	268
Xalmurzayeva N.	“O‘zbekiston- 2030” strategiyasida belgilangan maqsadli parametrlarga erishishda oliy ta’limning o‘rni	271
Raxmatov H.	Islom moliyasi orqali O‘zbekiston iqtisodiyotini yanada rivojlantirish	274
Rahimboyev M.	Qoraqalpog‘iston Respublikasida iqtisodiy faol aholi dinamikasi	277
Yunusova S., Turg‘unboyev A.	Use of foreign strategies in the development of tourism potential of Uzbekistan	280
Rakhmonov Sh.	Ecotourism as a way of sustainable tourism development of the region	283
Umarov A.	Kompetensiya hamda kompetentlikning mehnatni muhofaza qilish sohasi texnika xavfsizligidagi o'rni va ahamiyati	286
Abduraxmanova Z.	O‘zbekiston oziq-ovqat bozorini rivojlantirishning samaradorligini oshirishda demografiyaning o‘rni	288
Bayisbayev J.	Mamlakatimizda tadbirkorlik subyektlarining ijtimoiy mas’ulligini oshirishning ahamiyati	291
Berdaliyeva M.	Ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uy-joy ta’minoti masalalari	294
Саидов Ҳ.	Тижорат банкларида муаммоли кредитларни бошқаришнинг долзарб масалалари	297
Umarova G.	O‘zbekiston mintaqalaridagi demografik vaziyat va uning mehnat bozoriga ta’siri	302
Mardiev B.	Mehnat resurslarini boshqarishning rivojlangan mamlakatlar tajribalari	306
Mamatxanova Z.	O‘zbekistonda iqtisodiyotni rivojlantirishda sun’iy intellektning o‘rni	311
Элмуродов Ф.	Корхоналар бошқарувида стратегик режалаштириш усулини қўллаш борасида хориж тажрибаси	313
Маркабаева Ж.	Потенциал молодежи и интеграция новых технологий в создание рабочих мест	317
Adilova Z.	Kompaniyalarning hr brendini shakllantirish omillari	321
Адылова Д.	Значимость профессиональных квалификационных стандартов для индустрии туризма	323
Jiyanov U.	Aholining moliyaviy savodliligi – oila farovonligi asosi	326
Yuldasheva M.	Yashil soliq islohotlari: ikki tomonlama dividend gipotezasi tahlili hamda iqtisodiy ahamiyati	330
Умарова М.	Тижорат банкларини трансформациялаш жараёнида инновацион хизматларни жорий этиш усуллари	333
Асқарова М.	Ёшлар меҳнат бозори глобал меҳнат бозорининг бир қисми сифатида	336
Жўраева Ш.	Тадбиркорликни ривожлантиришнинг асосий омилларининг таҳлили ва аҳоли турмуш даражасига таъсири	339
Kamilova S.	O‘zbekiston respublikasida yoshlar bandligi va munosib mehnatning kontseptual asoslari	343
Султанова М.	Необходимость финансового образования для молодежи в странах СНГ	348
Inobatov A.	Qishloq xo‘jaligiga kiritilgan investitsiyalarning samaradorligini baholash	351
Астанакулов О.Т.	Молиявий саводхонлик: аҳоли фаровонлигини ошириш йўли	355